

Het verloop van een strafproces voor de politierechtbank De overtredingen, straffen, schadevergoeding

---

1. Wie is wie in een strafzaak voor de politierechtbank?

De **rechter in de politierechtbank** zit in het midden. Hij leidt de zitting.

Rechts van hem zit een vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie (**het parket van de Procureur des Konings**) en links van hem de griffier.

Het Openbaar Ministerie vertegenwoordigt het algemeen belang en zal een straf vorderen voor de feiten die aan de beklaagde ten laste worden gelegd. De rechter is niet verplicht om op die vordering in te gaan en oordeelt op basis van de gegevens die hij in het dossier terugvindt.

De **griffier** noteert hetgeen er gebeurt op het zittingsblad. Hij schrijft ook het vonnis uit volgens de richtlijnen van de rechter.

De **zittingsdeurwaarder** is een helper van het gerecht die de burger onthaalt op de zitting en die de zaken een voor een oproept. De strafzittingen van de politierechtbank beginnen om 9 uur. In principe worden eerst de zaken opgeroepen waarin een advocaat tussenkomt, daarna de zaken waarin de partijen zonder advocaat optreden, en als laatste de zaken waarin niemand verschijnt (de verstekzaken).

De **beklaagde** die, al dan niet bijgestaan of vertegenwoordigd door zijn advocaat, naar de zitting komt, wordt door de rechter gehoord. Hij mag, nadat het parket een straf gevorderd heeft, zijn verdediging voeren en de rechter dus alle nuttige en nodige argumenten aanreiken over de feiten die hem ten laste zijn gelegd, over de aard en de omvang van de gevorderde straf, de eventuele modaliteiten die aan de straf zouden kunnen gegeven worden (uitstel, opschorting, probatievoorwaarden, enz.). Zie verder in deze tekst: de overtredingen waarvoor men voor de politierechtbank opgeroepen kan worden.

Het **slachtoffer**, zijnde diegene die door de aan de beklaagde tenlastegelegde feiten benadeeld werd, kan zich op de zitting persoonlijk of door een advocaat **burgerlijke partij** komen stellen. Zie hierover meer in hoofdstuk 8 van deze tekst.

Vaak komen ook de **verzekeringsmaatschappijen** van beklaagde en/of slachtoffer tussen in het strafproces, of ook de **burgerlijk aansprakelijke partij** (wordt zelf niet strafrechtelijk vervolgd, maar is wel degene die voor de betaling van de schadevergoeding of soms zelfs

van de geldboete kan aangesproken worden; bv. de werkgever van de beklaagde die de overtreding tijdens het werk beging).

2. Hoe wordt een strafzaak ingeleid voor de politierechtbank?

Een strafzaak kan op verschillende manieren voor de politierechtbank worden gebracht:

Meestal gaat het initiatief uit van het Openbaar Ministerie (het parket), dat de beklaagde via een gerechtsdeurwaarder heeft laten dagvaarden voor de politierechtbank. Plaats en tijdstip van de zitting staan in de dagvaarding vermeld. In de dagvaarding is ook precies aangeduid voor welke strafrechtelijke inbreuk de gedaagde zich moet komen verdedigen voor de rechtbank. Als u zelf naar de zitting komt, brengt u best deze dagvaarding mee: dit maakt het opzoekwerk voor iedereen gemakkelijker.

De benadeelde/slachtoffer kan zelf ook een strafzaak inleiden middels de zogenaamde "rechtstreekse dagvaarding". Dat betekent dat hij via een gerechtsdeurwaarder de persoon dagvaardt die hij aansprakelijk acht voor zijn schade. Hij dient dan in de dagvaarding zelf aan te geven welke precieze strafrechtelijke inbreuk de gedaagde partij zou begaan hebben, en welke schadevergoeding hij daarvoor vraagt.

Ook de raadkamer (dit is een afdeling van de rechtbank van eerste aanleg die de strafonderzoeken van de onderzoeksrechters beoordeelt) of de kamer van inbeschuldigingstelling (dit is een kamer van het hof van beroep die de hogere beroepen behandelt tegen de beslissingen van de raadkamer) kan een zaak naar de politierechtbank verwijzen, wanneer zij van oordeel is dat er voldoende aanwijzingen van schuld zijn voor feiten die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren.

NUTTIGE INFO: Indien u opgeroepen wordt om voor de politierechtbank te verschijnen, neemt u best onmiddellijk contact op met uw verzekeringsmaatschappij of uw verzekeringsmakelaar, die u kan vertellen of u ook gedekt bent voor **rechtsbijstand**. Is dat het geval, dan kunt u beroep doen op een advocaat naar keuze en diens kosten en erelonen worden dan binnen bepaalde limieten ten laste genomen door de rechtsbijstandsverzekeraar. Belangrijk om weten is ook dat deze rechtsbijstandsverzekeraar meestal eveneens dekking verleent voor de gerechtskosten (dagvaarding, deskundig onderzoek, getuigen...).

3. Verloop van de zitting

De rechter in de politierechtbank laat alle zaken een voor een oproepen.

Partijen moeten niet noodzakelijk persoonlijk aanwezig zijn. Zij mogen zich laten vertegenwoordigen door een advocaat.

In elke zaak zal de rechter de partijen die aanwezig of vertegenwoordigd zijn verhoren.

Hij zal het slachtoffer dat zich aanmeldt (of diens advocaat) toelaten zich op de zitting burgerlijke partij te stellen.

Hij zal aan het openbaar ministerie vragen welke straf er precies gevorderd wordt.

De beklaagde mag zich ten slotte verweren, persoonlijk of bij monde van zijn advocaat.

Nadat hij iedereen aan het woord gelaten heeft, zal de rechter onderzoeken en oordelen over de vraag of de tenlasteleggingen al dan niet bewezen zijn. Is dat niet het geval, dan volgt de vrijspraak van de beklaagde en wordt de burgerlijke partij afgewezen. Acht hij de feiten wel bewezen, dan zal hij een gepaste straf opleggen aan de beklaagde en een passende vergoeding toekennen aan de burgerlijke partij.

In het merendeel van de strafzaken zal de rechter de straf onmiddellijk na de behandeling van de zaak uitspreken, dus nog op dezelfde zitting. In complexere zaken zal hij de zaak na de pleidooien in beraad nemen om uitspraak te doen op een latere zitting. Hij deelt dan onmiddellijk de datum mee waarop hij die uitspraak zal doen. Hij kan de zaak ook uitstellen om bijkomende onderzoeken te laten plaatsvinden of de partijen toe te laten bewijsstukken bij te brengen of hun argumenten op papier te zetten in een zogenaamde “conclusie”.

4. Hoger beroep

Alle procespartijen, dus zowel het Openbaar Ministerie, de beklaagde als de burgerlijke partij kunnen hoger beroep instellen tegen het vonnis van de politierechtbank indien zij niet akkoord gaan met dit vonnis.

Het hoger beroep moet ingesteld worden ten laatste 30 dagen na de uitspraak of – in geval van een vonnis bij verstek – ten laatste 30 dagen na de betekening van het vonnis, via een verklaring van hoger beroep op de griffie van de politierechtbank. Om hoger beroep aan te tekenen dient een officieel “grievensformulier” ingevuld te worden waarvan u een model kunt downloaden onder de link “formulieren” op deze website.

Ingevolge het hoger beroep wordt de zaak opnieuw behandeld voor de correctionele rechtbank, die in dit geval samengesteld is uit 3 rechters.

5. Verzet

Indien een beklaagde bij verstek werd veroordeeld (dit wil zeggen dat hij niet opgedaagd is op de zitting waarvoor hij opgeroepen was, en data hij er ook niet vertegenwoordigd werd door een raadsman), en hij niet akkoord zou gaan met de inhoud van dat verstekvonnis, heeft hij de mogelijkheid om verzet te doen.

Door zijn verzet wordt zijn zaak op een latere zitting opnieuw voor dezelfde politierechtbank opgeroepen. Hij krijgt dan de gelegenheid zijn standpunt alsnog te komen uiteenzetten en de hervorming van het verstekvonnis te vragen.

Indien de beklaagde ook op die nieuwe zitting niet zou opdagen, wordt het door hem ingestelde verzet ongedaan verklaard. Hij kan daarna geen tweede keer verzet meer doen.

Het instellen van verzet dient te gebeuren door middel van een verzetsakte, die door een gerechtsdeurwaarder betekend wordt aan het Openbaar Ministerie en, in voorkomend geval,

aan de burgerlijke partij. Wie verzet wil doen moet zich dus tot een gerechtsdeurwaarder wenden. Men hoeft zich daarvoor niet aan te bieden op de griffie van de politierechtbank.

De normale termijn om verzet in te stellen bedraagt 15 dagen vanaf de datum waarop het verstekvonnis aan de beklaagde betekend werd. Indien de betekening van het verstekvonnis niet aan de beklaagde in persoon werd gedaan, kan deze verzet instellen binnen een termijn van 15 dagen vanaf de dag waarop hij van de betekening kennis heeft gekregen. Dit noemt men de 'buitengewone verzetstermijn'. Uiteraard moet de partij die bij verstek werd veroordeeld deze betekening niet afwachten om reeds verzet te doen.

6. Cassatie

Tegen uitspraken die in strafzaken in laatste aanleg geweest zijn door de rechtbank in graad van hoger beroep, is enkel nog een cassatieberoep mogelijk bij het hoogste gerechtshof, het Hof van Cassatie.

Een "voorziening in cassatie" is een "buitengewoon rechtsmiddel" (in tegenstelling tot het hoger beroep en het verzet, die "gewone rechtsmiddelen" worden genoemd), omdat het Hof van Cassatie enkel oordeelt over de wettelijkheid van de rechterlijke beslissingen zonder zich uit te spreken over de grond van de zaak: het gaat enkel na of de feitenrechter de wet goed hebben toegepast (bv. werden geen onwettelijke straffen opgelegd; zijn de procedurevoorschriften gevolgd?)

De rechtspleging voor het Hof van Cassatie is dus geen derde aanleg. Het Hof beoordeelt het geschil geen derde keer en zal zelf dus niet onderzoeken of de feiten die aan een beklaagde ten laste werden gelegd wel of niet bewezen zijn.

7. De verkeersovertredingen en de straffen

A. De meest voorkomende verkeersinbreuken die voor de politierechtbank behandeld worden

-----

1. De inbreuken zoals opgesomd in het koninklijk besluit van 1 december 1975, genaamd: de Wegcode.

Het betreffen o.m :

- de regels in verband met snelheid en afstand houden;
- de regels in verband met voorrang;
- de regels in verband met het parkeren en het gebruik van de lichten;
- de plaats van de verkeersdeelnemers op de openbare weg;
- het gebruik van de lichten op een voertuig;
- het uitvoeren van een richtingsverandering;
- het respecteren van de verkeerssignalisatie

...

Deze inbreuken zijn ingedeeld in graden, gaande van de 1e graad (die het lichtst bestraft

wordt) tot de 4e graad (die het zwaarst bestraft wordt).

Voor een overzicht van deze inbreuken en regels verwijzen wij u naar de url <http://wegcode.be/download/Verkeersreglement.pdf> waarin u eveneens een overzicht vindt van de toepasselijke bestraffingen.

2. De inbreuken en regels zoals opgesomd in de wet van 16 maart 1968, genaamd: de Wegverkeerswet.

Het betreffen o.m :

- alcoholintoxicatie en dronkenschap;
- besturen van een voertuig onder invloed van verdovende middelen;
- vluchtmisdrijf;
- de regels in verband met het rijbewijs en de leervergunning;
- de verjaring van verkeersmisdrijven

In de Wegverkeerswet vindt men eveneens de straffen en maatregelen terug, die voorgeschreven zijn voor alle hogergenoemde verkeersinbreuken.

Deze straffen en maatregelen betreffen voornamelijk: gevangenisstraf, geldboetes, verval van het recht tot sturen, verbeurdverklaring en immobilisatie van een voertuig, het opleggen van examens en proeven (theoretisch en praktisch examen, medische en psychologische proef).

U vindt een volledig overzicht in de volgende link:
<http://wegcode.be/download/Wegverkeerswet.pdf>

3. De verkeersmisdrijven die opgenomen zijn in een bijzondere wetgeving

Het betreft voornamelijk feiten in verband met:

- het besturen van een motorrijtuig zonder geldige verzekering,
- het verplicht inschrijven en laten keuren van een motorrijtuig,
- het hinderen van het spoorwegverkeer,
- het taxiverkeer,
- het beschikken over de vereiste vervoersvergunningen...

B. De straffen

De politierechtbank kan geldboetes en gevangenisstraffen opleggen. In ernstige gevallen kan de politierechtbank op het moment van de uitspraak zelf reeds de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde bevelen, wanneer het openbaar ministerie dat vraagt.

Algemeen en volledigheidshalve dient nog opgemerkt te worden dat in bepaalde omstandigheden de rechter een geheel of gedeeltelijk uitstel kan toestaan van de opgelegde straf en, zo nodig, dit uitstel koppelen aan het naleven van bepaalde voorwaarden (probatie, zoals het opnieuw afleggen van theoretische of praktische proeven).

Ook bestaat steeds de mogelijkheid van een werkstraf.

Ten slotte dient nog benadrukt te worden dat voor bepaalde ernstige verkeersmisdrijven (alcoholintoxicatie en dronkenschap, drugs in het verkeer, vluchtmisdrijf, sturen spijs verval, belangrijke snelheidsovertredingen...) die gepleegd werden vanaf 1 januari 2015 en waarbij men in staat van herhaling verkeert, dwz. wanneer de beklaagde voor een dergelijk verkeersmisdrijf reeds veroordeeld werd in een termijn van 3 jaar voorafgaand aan het nieuwe misdrijf, er een bijzonder herhalingsregime van toepassing is. Dit herhalingsregime voorziet in een verdubbeling van de geldstraffen en een minimaal rijverbod van 3 maanden waarbij het herstel in het recht tot sturen afhankelijk wordt gemaakt van het slagen in het theoretisch en praktisch examen alsmede de medische en psychologische proef.

C. Het rijverbod

Regelmatig spreekt de rechter in de politierechtbank een rijverbod uit.

In de meeste gevallen gaat dergelijk rijverbod niet onmiddellijk in. Slechts na enige tijd (meestal een drietal maanden) ontvangt u het bezoek van een politie-agent met de formulieren om het rijverbod te ondertekenen.

Zodra u deze documenten ondertekend hebt, hebt u nog 5 werkdagen de tijd om uw rijbewijs te gaan afgeven op de griffie van de politierechtbank. Doet u dit niet loopt u het risico opnieuw vervolgd te worden en zwaar gestraft te worden.

Soms gebeurt het dat de rechter naast het rijverbod ook **proeven** oplegt. Deze kunnen een medisch of psychologisch herstelonderzoek zijn of een theoretisch of praktisch examen, of een combinatie van deze proeven.

Natuurlijk kan niemand u verplichten om deze testen af te leggen, doch het is verboden- op straffe van zeer zware sancties ! - terug een motorrijtuig te besturen zolang deze proeven niet met succes afgelegd werden.

U kan deze testen al doen zodra u van het parket van de Procureur des Konings een brief ontvangen hebt om de keuze van het examencentrum aan te duiden.

Zodra dit gebeurd is en de nodige formulieren teruggestuurd werden naar het parket, kan men ongeveer één à twee weken later contact opnemen met het examencentrum van zijn keuze. Op deze manier kan men ervoor zorgen dat de proeven al afgelegd werden vooraleer het opgelegde rijverbod een aanvang neemt en het rijbewijs ook niet langer dan nodig op de griffie bewaard dient te worden.

Het is niet verplicht dat de veroordeelde zelf zijn rijbewijs op de griffie van de politierechtbank gaat afgeven. Iemand anders mag dit gerust in zijn plaats doen. Iedereen kan uw rijbewijs neerleggen, en u mag het zelfs per post opsturen. Indien u dit kiest telt de postdatum. Vb. uw rijverbod begint op de 25ste van de maand en u stuurt uw rijbewijs de 25ste naar de griffie, dan is dit nog op tijd ondanks dat het rijbewijs op de 25ste nog niet op de griffie is.

Als u uw rijbewijs niet zelf kan komen terughalen na afloop van het rijverbod, kan u ook dit aan iemand anders vragen. Steeds moet deze persoon in het bezit zijn van haar of zijn identiteitskaart en een geschreven volmacht van u. Die mag geschreven worden op het document dat u ontvangen heeft van de griffie wanneer u uw rijbewijs heeft ingeleverd.

8. De burgerlijke schadevordering in het strafproces

Diegene die door een verkeersongeval in de meest brede betekenis van het woord schade heeft geleden, kan via de politierechtbank schadevergoeding vorderen diegene die hij aansprakelijk acht en/of van diens verzekeraar 'burgerlijke aansprakelijkheid'.

De benadeelde kan deze schadevergoeding vorderen in een strafproces. Hij dient zich dan burgerlijke partij te stellen op de strafzitting. Dat betekent dat het slachtoffer aan de strafrechter vraagt om de beklaagde te veroordelen tot vergoeding van de schade die hij of zij geleden heeft door de feiten waarvoor de beklaagde vervolgd wordt.

De burgerlijke partij mag zich niet inmengen in de strafvordering en kan zelf dus geen straf voor de beklaagde eisen. Zij moet zich beperken tot haar burgerlijke vordering tot vergoeding van haar schade. Uiteraard mag zij, indien de feiten betwist worden door de beklaagde, de rechter wel proberen te overtuigen van het bestaan van de strafrechtelijke overtreding. De rechter kan immers alleen schadevergoeding toekennen als de strafbare feiten die de schade hebben veroorzaakt, bewezen zijn.

Om schadevergoeding te kunnen vorderen, dient de burgerlijke partij het bewijs te leveren van:

- de fout van de beklaagde;
- haar schade en de omvang van deze schade;
- het oorzakelijk verband tussen de fout van de beklaagde en de schade.

Grosso modo onderscheidt men enerzijds de materiële schade zoals voertuigschade en anderzijds de lichamelijke schade zoals pijnen en smarten, invaliditeit, esthetische schade...

Voor de begroting van al deze schade wordt in België *quasi* unaniem gebruik gemaakt van de zogenaamde "indicatieve tabel", zijnde een lijst die een opsomming bevat van de verschillende soorten schade en de hieraan gekoppelde forfaitaire vergoedingen (behoudens gevallen van zeer zware lichamelijke schade).

Deze indicatieve tabel geldt als leidraad voor de rechter voor de raming van schade die men niet *in concreto* (schade waarvan men geen bewijs kan aanvoeren) kan begroten (bijv. de morele schade). Zo krijgt men een rechtspraak die in alle arrondissementen grotendeels dezelfde is.

Het staat evenwel een rechter steeds vrij om van de tabel af te wijken. In de praktijk is en blijft de indicatieve tabel echter richtinggevend en heeft zij aldus groot gezag.

Wij verwijzen u dan ook graag naar de meest recente tabel (indicatieve tabel 2012) via onderstaande link:

http://www.ordeexpress.be/UserFiles/ArtikelDocumenten/Indicatieve_tabel_2012.pdf

Leuven, 16 januari 2016.